SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 3. aprila 2008 *

V zadevi C-346/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Celle (Nemčija) z odločbo z dne 3. avgusta 2006, ki je prispela na Sodišče 11. avgusta 2006, v postopku

Dirk Rüffert, sodni upravitelj družbe Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG,

proti

Land Niedersachsen,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi: C. W. A. Timmermans (poročevalec), predsednik senata, J. Makarczyk, P. Kūris, J.-C. Bonichot, sodniki, in C. Toader, sodnica,

* Jezik postopka: nemščina.

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodni tajnik: B. Fülöp, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. julija 2007,

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

– za Land Niedersachsen R. Thode, odvetnik,

– za nemško vlado M. Lumma, zastopnik,

– za belgijsko vlado A. Hubert, zastopnica,

– za dansko vlado J. Bering Liisberg, zastopnik,

– za francosko vlado G. de Bergues in O. Christmann, zastopnika,

– za Irsko D. O'Hagan, zastopnik, skupaj z N. Traversom, BL, in B. O'Moorom, SC,

– za ciprsko vlado E. Neofitou, zastopnica,

– za avstrijsko vlado M. Fruhmann, zastopnik,

– za poljsko vlado E. Ośniecka-Tamecka in M. Szymańska, zastopnici, ter A. Dzięcielak, izvedenka,

– za finsko vlado E. Bygglin, zastopnica,

– za norveško vlado A. Eide in E. Sivertsen, zastopnika,

– za Komisijo Evropskih skupnosti E. Traversa in C. Ladenburger, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. septembra 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 49 ES.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. Rüffertom, sodnim upraviteljem družbe Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG (v nadaljevanju: Objekt und Bauregie), in Land Niedersachsen zaradi odpovedi podjemne pogodbe, ki jo je slednja sklenila z navedeno družbo.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 1 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL 1997, L 18, str. 1) z naslovom „Področje uporabe“ določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za podjetja s sedežem v kateri od držav članic, ki v okviru čezmejnega opravljanja storitev napotijo delavce v skladu [z odstavkom] 3 na ozemlje katere od držav članic.

[…]

3. Ta direktiva se uporablja, kolikor podjetja iz odstavka 1 uporabljajo katerega od naslednjih čezmejnih ukrepov:

(a) napotijo delavce na ozemlje katere od držav članic na lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki je delavce napotilo,

in pogodbenico, kateri so storitve namenjene, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med podjetjem, ki delavca napoti, in delavcem;

[…]“

4 Člen 3 Direktive 96/71 z naslovom „Določbe in pogoji za zaposlitev“ določa:

„1. Države članice poskrbijo, da ne glede na to, katera zakonodaja se uporablja za delovno razmerje, podjetja iz člena 1(1) zagotovijo delavcem, ki so napoteni na njihovo ozemlje, pogoje za delo in zaposlitev v zvezi z naslednjimi zadevami, ki so urejene v državi članici, v kateri se opravlja delo:

– z zakonom ali drugim predpisom

in/ali

– s kolektivnimi pogodbami ali arbitražnimi odločbami, razglašenimi za splošno veljavne v smislu odstavka 8, kolikor zadevajo dejavnosti, omenjene v Prilogi:

[…]

(c) minimalne urne postavke, tudi za nadurno delo; ta točka se ne uporablja za programe dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja;

[…]

V tej direktivi je koncept minimalnih urnih postavk iz odstavka 1 točke (c) opredeljen z nacionalno zakonodajo in/ali prakso države članice, na katere ozemlje je delavec napoten.

[…]

7. Odstavki od 1 do 6 ne onemogočajo uporabe za delavce ugodnejših pogojev za delo in zaposlitev.

[…]

8. ‚Kolektivne pogodbe ali arbitražne odločbe, razglašene za splošno uporabne' pomenijo kolektivne pogodbe ali arbitražne odločbe, ki jih morajo spoštovati vsa podjetja na zadevnem geografskem območju in poklicu ali panogi.

Če ni sistema za razglasitev kolektivnih pogodb ali arbitražnih odločb za splošno veljavne v smislu prvega pododstavka, se lahko države članice odločijo, da izhajajo iz:

– kolektivnih pogodb ali arbitražnih odločb, ki imajo splošen učinek za vsa podobna podjetja na zadevnem geografskem območju in poklicu ali panogi

in/ali

– kolektivn[ih] pogodb, sklenjen[ih] med najbolj reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in delavcev na nacionalni ravni in ki se jih uporablja na ozemlju celotne države,

pod pogojem, da njihova uporaba s strani podjetij iz člena 1(1) zagotavlja v zadevah, navedenih v prvem pododstavku odstavka 1 tega člena, enako obravnavanje v teh podjetjih in v drugih podjetjih iz tega pododstavka, ki so v podobnem položaju.

[…]“

Nacionalna ureditev

5 Zakon zvezne dežele Spodnje Saške o oddaji javnih naročil (Landesvergabegesetz Nds., v nadaljevanju: deželni zakon) vsebuje določbe s področja oddaje javnih naročil v vrednosti najmanj 10.000 EUR. V obrazložitvi zakona je navedeno:

„Ta zakon je namenjen obvladovanju motenj konkurence, ki se pojavljajo v sektorjih gradbeništva in lokalnega javnega prevoza zaradi zaposlovanja poceni delovne sile, in zmanjševanju bremen, ki nastajajo za sisteme socialne varnosti. V ta namen določa, da lahko naročniki naročila za gradnje in lokalni javni prevoz oddajo le podjetjem, ki izplačujejo plače, določene v kolektivnih pogodbah v kraju, kjer se storitve izvajajo.

[…]“

6 Člen 3(1) deželnega zakona z naslovom „Spoštovanje kolektivnih pogodb“ določa:

„Pogodbe o naročilih gradnje se dodelijo le podjetjem, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi v kraju, kjer se te storitve izvajajo. Naročila za gradnje v smislu prvega stavka pomenijo storitve na področju

gradbenih in zaključnih del. Prvi stavek se nanaša tudi na oddajo javnih naročil za izvajanje storitev javnega lokalnega potniškega prometa."

7 Člen 4(1) navedenega zakona z naslovom „Uporaba podizvajalcev" določa:

„Izbrani ponudnik lahko storitve, ki sodijo v okvir dejavnosti njegovega podjetja, podizvajalcem odda le, če v posameznem primeru pridobi naročnikovo pisno dovoljenje. Ponudniki morajo že ob predložitvi ponudbe navesti, katere storitve nameravajo oddati podizvajalcem. Če se storitve oddajo podizvajalcem, se mora izbrani ponudnik zavezati tudi, da bodo zanje veljale enake obveznosti, kot jih ima sam na podlagi členov 3, 4 in 7(2), in da bo nadziral, ali podizvajalci te obveznosti izpolnjujejo."

8 Člen 6 istega zakona z naslovom „Dokazila" določa:

„(1) Ponudba se obravnava le, če ponudnik priloži naslednja dokazila:

[…]

3. izjavo, s katero se zaveže, da bo spoštoval kolektivne pogodbe v skladu s členom 3.

[…]

(2) Če se izvedba dela naročila odda podizvajalcu, je treba ob oddaji naročila predložiti dokazila v skladu z odstavkom 1 tudi zanj.“

9 Člen 8 deželnega zakona z naslovom „Sankcije“ določa:

„(1) Da bi zagotovili spoštovanje obveznosti, opredeljenih v členih 3, 4 in 7(2), se naročniki in izbrani ponudnik dogovorijo za pogodbeno kazen, in sicer za vsako krivdno neizpolnitev obveznosti v višini 1 %, za primere večkratnih neizpolnitev obveznosti pa lahko pogodbena kazen znaša do 10 % vrednosti naročila. Izbrani ponudnik je zavezan plačati pogodbeno kazen iz prvega odstavka tudi, če je za neizpolnitev obveznosti odgovoren eden od njegovih podizvajalcev ali eden od njihovih podizvajalcev, razen če izbrani ponudnik ni vedel za zadevno neizpolnitev obveznosti in mu zanjo ni bilo treba vedeti. Če je pogodbena kazen nesorazmerno velika, jo sme naročnik na predlog izbranega ponudnika znižati na primerno višino.

(2) Naročniki in izbrani ponudnik se dogovorijo, da lahko naročnik odpove pogodbo brez predhodnega obvestila, če izbrani ponudnik ali njegovi podizvajalci ne izpolnjujejo zahtev iz člena 3 in če je neizpolnitev obveznosti posledica hude malomarnosti ali gre za ponavljajočo se neizpolnitev obveznosti, opredeljenih v členih 4 in 7(2).

(3) Če je dokazano, da je bila neizpolnitev obveznosti podjetja iz tega zakona posledica najmanj hude malomarnosti ali je šlo za ponavljajoče se neizpolnitve obveznosti, lahko naročniki to podjetje izključijo iz sistema oddaje javnih naročil na posameznem področju, za katerega so pristojni, za največ eno leto.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

10 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je Land Niedersachsen po izvedenem javnem razpisu jeseni 2003 družbi Objekt und Bauregie oddala javno naročilo za izvedbo grobih gradbenih del pri gradnji zapora Göttingen-Rosdorf. Višina naročila je znašala 8.493.331 EUR brez davka na dodano vrednost. Pogodba je vsebovala zavezo spoštovanja kolektivnih pogodb oziroma, natančneje, zavezo, da bodo na gradbišču zaposleni delavci prejemali najmanj takšno plačo, kot je v kraju izvršitve določena na podlagi kolektivne pogodbe, navedene na seznamu reprezentativnih kolektivnih pogodb pod št. 1 „Gradnja in javna dela“ (v nadaljevanju: kolektivna pogodba za gradnjo in javna dela).

11 Družba Objekt und Bauregie je uporabila storitve podizvajalca, podjetja s sedežem na Poljskem. Poleti 2004 je bilo to podjetje osumljeno, da je na gradbišču zaposlilo delavce za nižjo plačo, kot jo določa kolektivna pogodba za gradnjo in javna dela. Po začetku preiskave sta tako družba Objekt und Bauregie kot Land Niedersachsen odpovedali med njima sklenjeno podjemno pogodbo. Slednja je odpoved utemeljila zlasti z dejstvom, da družba Objekt und Bauregie ni izpolnila pogodbene obveznosti, v skladu s katero bi morala spoštovati navedeno kolektivno pogodbo. Glavni odgovorni osebi poljskega podjetja je bila na podlagi očitka, da je 53 delavcev, ki so delali na gradbišču, prejemalo le 46,57 % predpisane minimalne plače, izrečena mandatna kazen.

12 Landgericht Hannover je na prvi stopnji ugotovilo, da je terjatev, ki jo je imela družba Objekt und Bauregie na podlagi podjemne pogodbe, prenehala s pobotom pogodbene kazni v višini 84.934,31 EUR (kar znaša 1 % vrednosti naročila), do katere je bila upravičena Land Niedersachsen. Zahtevek te družbe je v preostalem delu zavrnilo.

13 Predložitveno sodišče, ki obravnava pritožbo, meni, da je rešitev spora odvisna od tega, ali je dolžno zavrniti uporabo deželnega zakona, natančneje člena 8(1) tega zakona, ker ta ni v skladu s svobodo opravljanja storitev iz člena 49 ES.

14 Navedeno sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da morajo gradbena podjetja iz drugih držav članic zaradi zaveze, da bodo spoštovale kolektivne pogodbe, uskladiti plače, ki jih izplačujejo svojim delavcem, z običajno višjimi plačami, ki se izplačujejo na kraju izvršitve naročila v Zvezni republiki Nemčiji. Zaradi te zahteve omenjena podjetja izgubljajo konkurenčno prednost, ki jo imajo zaradi nižjih stroškov plač. Obveznost spoštovanja kolektivnih pogodb je torej ovira za fizične in pravne osebe iz drugih držav članic razen Zvezne republike Nemčije.

15 Poleg tega predložitveno sodišče dvomi, da zavezo spoštovanja kolektivnih pogodb upravičujejo nujni razlogi v javnem interesu. Natančneje, taka zaveza presega nujen obseg zaščite delavcev. Nujen obseg zaščite delavcev je opredeljen z obvezno minimalno plačo, ki je v Nemčiji določena z zakonom o napotitvi delavcev (Arbeitnehmer-Entsendegesetz) z dne 26. februarja 1996 (BGBl. 1996 I, str. 227, v nadaljevanju: AEntG). Zaveza spoštovanja kolektivnih pogodb ne omogoča vzpostavitve dejanske enakosti med tujimi in nemškimi delavci, temveč preprečuje zaposlovanje delavcev iz drugih držav članic v Zvezni republiki Nemčiji, saj njihovi delodajalci stroškov ne morejo izkoriščati kot konkurenčno prednost.

16 Oberlandesgericht Celle je menilo, da rešitev spora o glavni stvari zahteva razlago člena 49 ES, zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali dejstvo, da se naročniku zakonsko predpiše, naj za izvedbo javnih naročil za gradnje izbere le podjetja, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi v kraju, kjer se te storitve izvajajo, pomeni neupravičeno omejitev svobode opravljanja storitev glede na Pogodbo ES?“

Vprašanje za predhodno odločanje

17 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali člen 49 ES v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, nasprotuje zakonskemu ukrepu, s katerim organ države članice naročniku predpiše, da lahko za izvedbo javnih naročil za gradnje izbere le podjetja, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi v kraju, kjer se te storitve izvajajo.

18 Kot je predlagalo več vlad, ki so Sodišču predložile svoja stališča, in Komisija Evropskih skupnosti, je treba za koristen odgovor predložitvenemu sodišču pri preučitvi vprašanja za predhodno odločanje upoštevati določbe Direktive 96/71 (v tem smislu glej sodbi z dne 12. oktobra 2004 v zadevi Wolff & Müller, C-60/03, ZOdl., str. I-9553,

točka 27, in z dne 29. januarja 2008 v zadevi Promusicae, C-275/06, ZOdl., str. I-271, točka 42).

19 Kot izhaja iz člena 1(3)(a), se ta direktiva med drugim uporablja za primere, v katerih podjetje s sedežem v kateri od držav članic v okviru čezmejnega opravljanja storitev napoti delavce na ozemlje katere od držav članic na lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki je delavce napotilo, in pogodbenico, ki so ji storitve namenjene, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med podjetjem, ki delavca napoti, in delavcem. V postopku v glavni stvari gre za tak primer.

20 Poleg tega, kot opozarja generalni pravobranilec v točki 64 sklepnih predlogov, zgolj dejstvo, da zakonodaja države članice, kot je deželni zakon, ni namenjena urejanju napotitve delavcev, ne pomeni, da za primer, kot je ta v postopku v glavni stvari, ni mogoče uporabiti Direktive 96/71.

21 Na podlagi člena 3(1), prvi pododstavek, prva in druga alinea, Direktive 96/71 je treba napotenim delavcem v okviru čezmejnega opravljanja storitev na področju gradbeništva zagotoviti takšne pogoje za delo in zaposlitev, kot izhajajo iz točk od (a) do (g) te določbe, med katerimi so tudi minimalne urne postavke iz točke (c). Ti pogoji za delo in zaposlitev so določeni z zakoni ali drugimi predpisi in/ali kolektivnimi pogodbami ali arbitražnimi odločbami, razglašenimi za splošno veljavne. V skladu z odstavkom 8, prvi pododstavek, istega člena so kolektivne pogodbe in arbitražne odločbe, razglašene za splošno veljavne, tiste, ki jih morajo spoštovati vsa podjetja na zadevnem geografskem območju in poklicu ali panogi.

22 Člen 3(8), drugi pododstavek, Direktive 96/71 državam članicam tudi omogoča, da se, če ni sistema za razglasitev kolektivnih pogodb ali arbitražnih odločb za splošno veljavne, odločijo, da bodo izhajale iz pogodb ali odločb, ki imajo splošen učinek za vsa podobna podjetja v zadevnem sektorju, ali iz pogodb, sklenjenih med najbolj reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in delavcev na nacionalni ravni, ki se jih uporablja na ozemlju celotne države.

23 Preučiti je treba, ali je bila urna postavka, predpisana z ukrepom, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki izhaja iz zakonske določbe Land Niedersachsen na področju javnih naročil in ki podjetja, kot je podizvajalsko podjetje družbe Objekt und Bauregie, obvezuje k spoštovanju kolektivne pogodbe, ki določa zadevno urno postavko, določena v skladu z eno od možnosti, opredeljenih v točkah 21 in 22 te sodbe.

24 Prvič, zakona, kot je deželni zakon, v katerem minimalna urna postavka ni določena, ni mogoče šteti za zakon v smislu člena 3(1), prvi pododstavek, prva alinea, Direktive 96/71, ki v točki (c) tega pododstavka določa minimalno urno postavko.

25 Drugič, glede vprašanja, ali je kolektivna pogodba, kot je ta v postopku v glavni stvari, splošno veljavna kolektivna pogodba v smislu člena 3(1), prvi pododstavek, druga alinea, v zvezi z odstavkom 8, prvi pododstavek, istega člena Direktive 96/71, iz Sodišču predloženega spisa izhaja, da se je z AEntG, katerega namen je prenos Direktive 96/71, uporaba določb o minimalnih plačah iz kolektivnih pogodb, ki so v Nemčiji razglašene za splošno veljavne, razširila na delodajalce s sedežem v drugi državi članici, ki svoje delavce napotijo v Nemčijo.

26 Land Niedersachsen je v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča potrdila, da kolektivna pogodba za gradnjo in javna dela ni kolektivna pogodba, ki bi bila v smislu AEntG razglašena za splošno veljavno. Spis, ki je bil predložen Sodišču, poleg tega ne vsebuje nobenih navedb, iz katerih bi lahko sklepali, da je treba to pogodbo kljub vsemu šteti za splošno veljavno v smislu člena 3(1), prvi pododstavek, druga alinea, v zvezi z odstavkom 8, prvi pododstavek, istega člena Direktive 96/71.

27 Tretjič, v zvezi s členom 3(8), drugi pododstavek, Direktive 96/71 že iz besedila te določbe izhaja, da jo je mogoče uporabiti le, če ni sistema za razglasitev kolektivnih pogodb za splošno veljavne, kar pa za Zvezno republiko Nemčijo ne drži.

28 Poleg tega kolektivne pogodbe, kot je ta v postopku v glavni stvari, nikakor ni mogoče šteti za kolektivno pogodbo v smislu navedene določbe oziroma, natančneje, za kolektivno pogodbo iz prve alinee te določbe, ki ima „splošen učinek za vsa podobna podjetja na zadevnem geografskem območju in poklicu ali panogi."

29 Zavezujoč učinek kolektivne pogodbe, kot je ta v postopku v glavni stvari, v takih okoliščinah, kot so v sporu o glavni stvari, zajema le del gradbenega sektorja na zadevnem geografskem območju, ker se zakonodaja, s katero se vzpostavlja tak učinek, uporablja le za javna in ne tudi za zasebna naročila in ker navedena kolektivna pogodba ni bila razglašena za splošno veljavno.

30 Iz zgoraj navedenega izhaja, da ukrep, kot je ta v postopku v glavni stvari, urne postavke ne določa v skladu z eno od možnosti, opredeljenih v členu 3(1), prvi pododstavek, prva in druga alinea, in (8), druga alinea, Direktive 96/71.

31 Take urne postavke zato ni mogoče šteti za minimalno urno postavko v smislu člena 3(1), prvi pododstavek, točka (c), iste direktive, ki jo lahko države članice na podlagi te direktive v okviru čezmejnega opravljanja storitev naložijo podjetjem s sedežem v drugih državah članicah (v tem smislu glej sodbo z dne 18. decembra 2007 v zadevi Laval un Partneri, C-341/05, ZOdl., str. I-11767, točki 70 in 71).

32 Take urne postavke tudi ni mogoče šteti za za delavce ugodnejši pogoj za delo in zaposlitev v smislu člena 3(7) Direktive 96/71.

33 Natančneje, navedene določbe ni mogoče razlagati tako, da državi članici gostiteljici omogoča, da izvajanje storitev na svojem ozemlju pogojuje z upoštevanjem pogojev za delo in zaposlitev, ki presegajo prisilne predpise glede minimalne zaščite. Direktiva 96/71 glede zadev iz člena 3(1), prvi pododstavek, točke od (a) do (g), namreč izrecno določa stopnjo zaščite, ki jo lahko država članica gostiteljica naloži podjetjem s sedežem v drugi državi članici v korist njihovim delavcem, napotenim na ozemlje te države članice gostiteljice. Poleg tega bi taka razlaga navedeni direktivi odvzela polni učinek (zgoraj navedena sodba Laval un Partneri, točka 80).

34 Zato je s pridržkom možnosti, ki jo imajo podjetja s sedežem v drugih državah članicah, da v državi članici gostiteljici, predvsem v okviru obveznosti, ki jo imajo

do svojega napotenega osebja, prostovoljno pristopijo h kolektivni pogodbi, ki je morebiti ugodnejša, raven zaščite, ki jo je treba zagotoviti napotenim delavcem na ozemlju države članice gostiteljice, načeloma omejena z ravnijo zaščite, predvidene v členu 3(1), prvi pododstavek, točke od (a) do (g), Direktive 96/71, če navedeni delavci ne uživajo ugodnejših pogojev za delo in zaposlitev v zvezi z zadevami, določenimi v navedeni določbi, že na podlagi zakona ali kolektivnih pogodb v matični državi članici (zgoraj navedena sodba Laval un Partneri, točka 81). Vendar v postopku v glavni stvari ne gre za tak primer.

35 Iz zgoraj navedenega izhaja, da država članica na podlagi Direktive 96/71 nima pravice, da bi z ukrepom, kot je ta v postopku v glavni stvari, podjetjem s sedežem v drugih državah članicah nalagala urno postavko, kot je ta iz kolektivne pogodbe za gradnjo in javna dela.

36 Tako razlago Direktive 96/71 potrjuje tudi njena presoja z vidika člena 49 ES, saj je ta direktiva namenjena zlasti uresničevanju svobode opravljanja storitev, ki je ena od temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo.

37 Kot opozarja generalni pravobranilec v točki 103 sklepnih predlogov, lahko zakonodaja, kot je deželni zakon, s tem da izbranim ponudnikom za izvedbo javnih naročil gradnje in, posredno, njihovim podizvajalcem nalaga, naj izplačujejo najmanj takšno plačo, kot je določena v kolektivni pogodbi za gradnjo in javna dela, ponudnikom storitev s sedežem v drugi državi članici, kjer so minimalne plače nižje, nalaga dodatne ekonomske stroške, ki lahko prepovejo, ovirajo ali zmanjšajo privlačnost

izvajanja njihovih storitev v državi gostiteljici. Zato lahko ukrep, kot je ta v postopku v glavni stvari, pomeni omejitev v smislu člena 49 ES.

38 Poleg tega v nasprotju s tem, kar zatrjujejo Land Niedersachsen in nekatere izmed vlad, ki so Sodišču predložile stališča, takega ukrepa ni mogoče upravičiti s ciljem zaščite delavcev.

39 Kot je bilo namreč ugotovljeno v točki 29 te sodbe, urna postavka, določena s kolektivno pogodbo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki učinkuje na podlagi zakonodaje, kot je deželni zakon, zavezuje le del sektorja gradnje, ker se navedena zakonodaja nanaša le na javna, ne pa tudi na zasebna naročila in ker navedena kolektivna pogodba ni bila razglašena za splošno veljavno.

40 Vendar spis, ki je bil predložen Sodišču, ne vsebuje nobenih navedb, iz katerih bi lahko sklepali, da je zaščita, ki izhaja iz take urne postavke, ki sicer – kot poudarja tudi predložitveno sodišče – presega minimalno urno postavko, veljavno na podlagi AEntG, za delavca v sektorju gradnje nujna le, če je zaposlen v okviru javnega naročila za gradnje, ne pa tudi če dela v okviru zasebnega naročila.

41 Navedene omejitve iz istih razlogov, kot so navedeni v točkah 39 in 40 te sodbe, tudi ni mogoče upravičiti s ciljem zaščite neodvisne organizacije poklicnega življenja, ki jo zagotavljajo sindikati, na kar se sklicuje nemška vlada.

42 Nazadnje v zvezi s ciljem finančne stabilnosti sistemov socialne varnosti, na katerega se z zatrjevanjem, da je učinkovitost sistema socialne varnosti odvisna od višine plač delavcev, prav tako sklicuje nemška vlada, iz Sodišču predloženega spisa ne izhaja, da bi bil ukrep, kot je ta v postopku v glavni stvari, nujen za dosego cilja preprečitve nevarnosti resnega porušenja finančnega ravnovesja sistema socialne varnosti, za katerega je Sodišče že presodilo, da je lahko nujen razlog v javnem interesu (glej zlasti sodbo z dne 16. maja 2006 v zadevi Watts, C-372/04, ZOdl., str. I-4325, točka 103 in navedena sodna praksa).

43 Glede na celoto zgoraj navedenih ugotovitev je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da Direktiva 96/71 v skladu z razlago z vidika člena 49 ES v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, nasprotuje zakonskemu ukrepu, s katerim organ države članice naročniku predpiše, da lahko za izvedbo javnih naročil za gradnje izbere le podjetja, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi v kraju, kjer se te storitve izvajajo.

Stroški

44 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev v skladu z razlago z vidika člena 49 ES v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, nasprotuje zakonskemu ukrepu, s katerim organ države članice naročniku predpiše, da lahko za izvedbo javnih naročil za gradnje izbere le podjetja, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi v kraju, kjer se te storitve izvajajo.

Podpisi